

SUNUŞ

Sanayi ve imalat sanayi ülkelerin gelişme ve büyümesi ile toplumların refah seviyesine ulaşmaları için temel ve öncelikli ekonomik faaliyet alanıdır. Türkiye’de de sanayileşme Cumhuriyetin kuruluşunun ilk yıllarından itibaren başlamış ve günümüze kadar dönemin koşullarına uygun olarak gelişme göstermiştir.

Yakın dönem içinde Türkiye’de sanayi için yeni çevre koşulları oluşmuş ve fiyat istikrarı ile sürdürülebilir büyümeyi hedefleyen güçlü ekonomiye geçiş politikaları sanayinin genelini, sanayi sektörlerini ve sanayi işletmelerini etkilemeye başlamıştır.

Bunun sonucu olarak Türkiye’de yönetilebilir sanayileşme için bir sanayi stratejisi hazırlanması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bir ülkenin sanayi stratejisinin hazırlanmasında kullanılan temel değişkenlerden biri de global sanayideki gelişmeler ve eğilimlerdir.

Bu çerçevede, Türkiye’de sanayi stratejisinin hazırlanmasında önemli bir değişken olan global sanayi eğilimleri ile ilgili olarak “Global Sanayi Eğilimleri ve Türkiye İçin Değerlendirme” çalışması hazırlanmıştır. Global Sanayi Eğilimleri ve Türkiye İçin Değerlendirme çalışması altı ana bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde sanayi ve imalat sanayinin sınıflandırılması, uluslararası standartlar ve çalışmada kullanılan tanımlara yer verilmektedir. İkinci bölümde son dönemlerde oluşan global sanayi eğilimleri sunulmaktadır. İzleyen üçüncü bölümde ise global sanayi eğilimlerinin sonuçları incelenmekte ve değerlendirilmektedir.

Çalışmanın dördüncü bölümünde ise global eğilimlerin dört ana bileşeni sunulmaktadır. Bu dört ana bileşen imalat sanayinde doğrudan yabancı sermaye yatırımlarında genişleme, imalat sanayi dünya ticaretinde genişleme, imalat sanayi teknoloji kapasitesinde genişleme ile sürdürülebilir büyüme ve imalat sanayine sınırlandırıcı ve genişletici etkilerdir. Çalışmanın beşinci bölümünde global eğilimlerin sektörler, ülkeler ve işletmeler üzerindeki etkileri incelenmektedir.

Çalışmanın altıncı ve son bölümünde ise global sanayi eğilimleri karşısında Türkiye ve Türk sanayi için genel bir değerlendirme yapılmakta ve sanayi stratejisi için bir çerçeve sunulmaktadır.

Çalışmamızın Türkiye’nin sanayi stratejisi çalışmalarına, ilgili kamu otoritelerine, sanayi sektörüne, sanayi işletmelerine yararlı olmasını ve bu konuda yapılacak diğer çalışmalara bir temel oluşturmasını dilerim.

Saygılarımızla,
Dr. Can Fuat Gürlesel

İstanbul, 2009

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ

I.BÖLÜM SANAYİ VE İMALAT SANAYİNİN SINIFLANDIRILMASI ULUSLAR ARASI STANDARTLAR VE ÇALIŞMADA KULLANILAN TANIMLAR

GİRİŞ

I.1 SANAYİ VE İMALAT SANAYİ SINIFLANDIRMASI ULUSLAR ARASI STANDARTLAR VE TANIMLAR

I.2 İMALAT SANAYİ HAYAT EĞRİSİ VE SEKTÖRLER İLE ÜLKELERİN KONUMLARI

II. BÖLÜM İMALAT SANAYİNDE GLOBAL EĞİLİMLER

GİRİŞ

II.1 İMALAT SANAYİ DEĞER ZİNCİRİ VE DEĞER ZİNCİRİNDE AYRIŞMA

II.1.1 İmalat Sanayi Değer Zincirinde Ayrışma

II.1.2 İmalat Sanayi Değer Zinciri Ayrışmasında Ana Nedenler

II.1.3 İmalat Sanayi Değer Zinciri Ayrışmasına Olanak Sağlayan Unsurlar

II.2 İMALAT SANAYİ ÜRETİM YERLERİNDE DEĞİŞİM

II.2.1 İmalat Sanayi Üretim Yeri Değişiminde Belirleyici Unsurlar

II.2.2 İmalat Sanayi Üretim Yeri Değişiminde Tercih Edilen Ülkeler ve Bölgeler

II.2.3 İmalat Sanayi Üretim Yeri Değişiminde Sanayilerin Konumları

II.2.4 İmalat Sanayi Üretim Yeri Değişiminde Sanayilerin Nitelikleri

II.2.5 İmalat Sanayi Üretim Yeri Değişiminde Gelişmiş ve Gelişen Ülkelerin Konumları

III. BÖLÜM İMALAT SANAYİNDE GLOBAL EĞİLİMLERİN SONUÇLARI

GİRİŞ

III.1 KÜRESEL İMALAT SANAYİ TİCARETİ ÜRETİMDEN HIZLI BÜYÜMEKTEDİR

III.2 KÜRESEL ÖLÇEKTE İMALAT SANAYİ ÜRETİMİNE DAHA ÇOK ÜLKE KATILMAKTADIR

III.3 DÜNYA SANAYİNDE ÜLKELERİN GELİŞME KONUMLARI FARKLILAŞMAKTADIR

III.4 KÜRESEL İMALAT SANAYİ ÜRETİMİ İÇİNDE GELİŞEN ÜLKELERİN PAYI ARTMAKTADIR

III.5 İMALAT SANAYİ İSTİHDAMI GELİŞMİŞ ÜLKELERDE AZALIRKEN GELİŞEN ÜLKELERDE ARTMAKTADIR

III.6 İMALAT SANAYİNDE YÜKSEK TEKNOLOJİLİ SEKTÖRLERİN KATMA DEĞERİ DAHA HIZLI BÜYÜMEKTEDİR

III.7 YÜKSEK TEKNOLOJİLİ SANAYİ ÜRETİMİNDE YENİ REKABETÇİ ÜLKELER DOĞMAKTADIR

III.8 EMEK YOĞUN SEKTÖRLERDE ÜRETİM GELİŞEN ÜLKELERDE YÜKSEK TEKNOLOJİLİ SEKTÖRLERDE GELİŞMİŞ ÜLKELERDE TOPLULAŞMAKTADIR

III.9 İMALAT SANAYİ ÜRETİMİ VE İHRACATINDA İTHAL GİRDİ KULLANIMININ PAYI ARTMAKTADIR

III.10 İMALAT SANAYİNDE DÜŞÜK VE ORTA DÜŞÜK TEKNOLOJİLİ ÜRÜNLERİN FİYATLARI DÜŞERKEN ORTA YÜKSEK VE YÜKSEK TEKNOLOJİLİ ÜRÜNLERİN FİYATLARI ARTMAKTADIR

IV. BÖLÜM İMALAT SANAYİNDE GLOBAL EĞİLİMLERİN BİLEŞENLERİ

GİRİŞ

IV.1 İMALAT SANAYİ DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE YATIRIMLARINDA GENİŞLEME

- IV.1.1 İmalat Sanayinde Sektörler İtibari İle Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları
- IV.1.1.1 İmalat Sanayinde Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları Yatırım Yapan Bölgeler Ve Sektörler İtibari İle
- IV.1.1.2 İmalat Sanayinde Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları Yatırım Yapılan Bölgeler Ve Sektörler İtibari İle
- IV.1.2 Gelişen Ülkelerde Sektörler İtibari İle Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları ve Küresel Eğilimler İle Uyumu
- IV.1.3 ABD İmalat Sanayi Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları
- IV.1.4 Çin'de İmalat Sanayi Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları
- IV.1.5 Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımlarında Bölgeselleşme
- IV.1.6 Gelişen Ülkelerin İmalat Sanayinde Yaptıkları Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları; Çin Örneği
- IV.1.7 İmalat Sanayi Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımlarında Teknoloji Sınıflarına Göre Yoğunlaşma Ve Etkinlik
- IV.1.8 İmalat Sanayi Sınır ötesi Satın Alma Ve Birleşmeler Ve Sektörel Dağılımları

IV.2 İMALAT SANAYİ DÜNYA TİCARETİNDE GENİŞLEME

- IV.2.1 İmalat Sanayi Dünya Ticaret Hacmi Ve Büyüme
- IV.2.2 İmalat Sanayi Dünya Ticaretinde Bölgesel Gelişmeler
- IV.2.3 İmalat Sanayi Dünya Ticaretine Artan Sayıda Ülkenin Katılımı
- IV.2.4 İmalat Sanayi Dünya Ticaretinde Sektörlerin Ve Ülkelerin Konumları
- IV.2.5 İmalat Sanayi Dünya Ticaretinde Yüksek Teknolojili Sektörlerin Artan Payı
- IV.2.6 İmalat Sanayi Yüksek Teknolojili Sektörler İhracatında Ülkelerin Konumları
- IV.2.7 İmalat Sanayinde İhracatı En Çok Yapılan Ve Artan Ürünler İle Gelişmiş Ve Gelişen Ülkelerin Konumları

IV.3 İMALAT SANAYİ TEKNOLOJİ KAPASİTESİNDE GENİŞLEME

- IV.3.1 Ülkelerin Teknolojik Faaliyetleri
- IV.3.2 İmalat Sanayinde Genişleyen Teknoloji Kapasitesine Dayalı Üretim Ve İhracat
- IV.3.3 Gelişmiş Ülkelerde İmalat Sanayinde Genişleyen Bilgi Yatırımları Ve İstihdamı
- IV.3.4 İmalat Sanayi Teknoloji Kapasitesinin Genişlemesinde Sektörlerin Konumu
- IV.3.5 İmalat Sanayi İnovasyona Dayalı Yeni Ürün Geliştirme
- IV.3.6 İmalat Sanayi Sınır Ötesi Teknoloji Kapasitesi Geliştirme Eğilimi

IV.4 SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME VE İMALAT SANAYİ SEKTÖRLERİNE SINIRLANDIRICI VE GENİŞLETİCİ ETKİLERİ

IV.1.1 Sürdürülebilir Büyüme ve Ülkelerin Konumları

IV.1.2 Sürdürülebilir Büyüme ve Sektörlerin Konumu

V. BÖLÜM İMALAT SANAYİNDE GLOBAL EĞİLİMLERİN SEKTÖRLERE ÜLKELERE VE İŞLETMELERE ETKİLERİ

GİRİŞ

V.1 İMALAT SANAYİNDE GLOBAL EĞİLİMLERİN SEKTÖRLERE ETKİLERİ

V.1.1 Sektörlerde Üretim Yeri Değişimi İle İlgili Etkiler

V.1.2 Sektörlerde Sınır Ötesi Tedarik ve Üretim İle İlgili Etkiler

V.1.3 Sektörlerde Dış Ticaret İle İlgili Etkiler

V.1.4 Sektörlerde Teknoloji Kapasitesi İle İlgili Etkiler

V.2 İMALAT SANAYİNDE GLOBAL EĞİLİMLERİN ÜLKELERE ETKİLERİ

V.2.1 Ülkelerde Üretim Yeri Değişimi İle İlgili Etkiler

V.2.1.1 Gelişmiş Ülkelerde Üretim Yeri Değişimi İle İlgili Etkiler

V.2.1.2 Gelişen Ülkelerde Üretim Yeri Değişimi İle İlgili Etkiler

V.2.2 Ülkelerde Sınır Ötesi Tedarik İle İlgili Etkiler

V.2.2.1 Sınır Ötesi Tedarikte Genişleme Etkisi

V.2.2.2 Ülkelerin Global Tedarik Zincirine Katılımı ve Sektörel Öncelikler

V.2.3 Ülkelerde Dış ticaret İle İlgili Etkiler

V.2.4 Ülkelerde Teknoloji Kapasitesi İle İlgili Etkiler

V.3 İMALAT SANAYİNDE GLOBAL EĞİLİMLERİN İŞLETMELERE ETKİLERİ

V.3.1 İşletmelerin Değer Zincirini Ayrıştırmasında Belirleyici Unsurlar

V.3.2 İşletmelerin Değer Zincirini Ayrıştırmasında Amaçlar ve Yöntemler

V.3.3 İşletmelerin Değer Zincirinde Ayrışma; 4 İşletme Modeli

VI. BÖLÜM TÜRKİYE İÇİN DEĞERLENDİRME VE SANAYİ STRATEJİSİ İÇİN ÇERÇEVE

GİRİŞ

VI.1 İMALAT SANAYİNDE GLOBAL EĞİLİMLER VE TÜRKİYE İÇİN DEĞERLENDİRME

VI.1.1 Türkiye'nin Sanayi Hayat Eğrisi Üzerinde Konumu

VI.1.2 İmalat Sanayi Global Eğilimleri ve Türkiye

VI.1.1.1 İmalat Sanayi Global Eğilimlerinin Sonuçları ve Türkiye

VI.1.1.2 İmalat Sanayi Global Eğilimlerinin Etkileri ve Türkiye

VI.2 TÜRKİYE İÇİN SANAYİ STRATEJİSİ ÇERÇEVESİ

VI.2.1 Sanayi Stratejisi Hazırlanmasında İç ve Dış Değişkenler

VI.2.2 Sanayi Stratejisi İçin Ana Hedefler ve Çerçeve

VI.2.2.1 Sanayi Stratejisi İçin Ana Hedefler

VI.2.2.2 Sanayi Stratejisi İçin Çerçeve

KAYNAKLAR